

Zinātniskuma kultūras veicināšana vidējā izglītībā sabiedrības ilgtspējai: rekomendācijas akadēmiskajai kopienai

Vidzemes Augstskolas un Latvijas universitātes īstenotajā Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas projektā „Zinātniskuma kultūra vidējā izglītībā sabiedrības ilgtspējai” (lzp-2021/1-0135) veicām visaptverošu esošās situācijas analīzi un izstrādājām modeli jaunam instrumentam zinātniskuma kultūras novērtēšanai vidējās izglītības iestādēs Latvijā. Pētījuma gaitā iezīmējās, kādu devumu skolu zinātniskuma kultūras attīstīšanā var sniegt akadēmiskā kopiena – augstskolu docētāji un pētnieki. Attīstot zinātniskuma kultūru vidējā izglītībā, mēs palīdzam paaugstināt zinātniskās prasmes līmeni sabiedrībā, sekmēt sabiedrības interesi par zinātni, veidot labāku izpratni par zinātni, kā arī noturību pret dezinformāciju.

Zinātniskuma kultūra šajā projektā tiek skatīta kā relatīvi stabils normu, vērtību un prakšu kopums, kas veidojas izglītības procesā iesaistītu indivīdu (skolotāju, skolēnu, vecāku) un dažādu apkārtējās vides faktoru (politisko, kultūras, tiesisko un vēsturisko) mijiedarbībā.

Projekta pētnieki: Agnese Dāvidsone (projekta vadītāja), Lelde Āre, Linda Daniela, Gita Dukure, Anžela Jurāne - Brēmane, Anželika Krastiņa, Gatis Krūmiņš, Katrīna Kūkuma, Sanita Litiņa, Zanda Rubene, Vineta Silkāne, Zinta Zālīte - Supe.

Rekomendācijas

1. Sadarbība ar skolām:

- 1.1. Aktīvi meklēt iespējas veidot sadarbību ar skolām, piedāvājot savu ekspertīzi un resursus, lai palīdzētu skolām attīstīt zinātniskuma kultūru.
- 1.2. Iesaistīties kopīgos pētniecības projektos ar pedagogiem, koncentrējoties uz aktuālām problēmām un jautājumiem, kas aktuāli abām pusēm, kā arī atbalstīt pedagogus pētniecības prasmju pilnveidē (plašāk pie 4.punkta “Mentorings un atbalsts”).

2. Kursu un semināru organizēšana:

- 2.1. Izstrādāt un piedāvāt profesionālās attīstības kursus skolotājiem, kas balstās uz pētniecībā gūtajām atziņām, un veicina interesi par zinātni, kā arī sekmē zināšanu apguvi dažādās zinātnes jomās.
- 2.2. Organizēt seminārus un praktiskas darbnīcas, kur skolotāji var apgūt pētniecības metodoloģijas un stratēģijas, kas var tikt pielietotas viņu pedagoģiskajā praksē.

3. Zinātniskuma kultūras popularizēšana:

- 3.1. Veicināt zinātnes satura pieejamību, vairāk iesaistoties atvērtās zinātnes kustībā, kā arī publicējot populārzinātniskus rakstus.
- 3.2. Organizēt vai pieņemt uzaicinājumus piedalīties publiskās lekcijās un pasākumos, kas popularizē zinātnes nozīmi, palīdz pedagogiem un arī plašākai sabiedrībai iepazīt pētnieku darbu un šā darba rezultātus.

4. Mentorings un atbalsts:

- 4.1. Veikt individuālu pedagogu mentorēšanu, palīdzot tiem attīstīt izpratni un prasmes, kā zinātnē pamatotu saturu (gan ‘*evidence based*’, gan ‘*evidence informed*’) integrēt mācību saturā, kā arī izmantot mācību metožu pilnveidē.
- 4.2. Iedrošināt un atbalstīt skolotājus, kuri vēlas uzsākt pētniecības projektus, piedāvājot konsultācijas, ieteikt noderīgus resursus, organizēt iespējas izmantot augstskolas rīcībā esošo pētniecības aprīkojumu.